

Kieli ja yhteisö

Geologian *lingua franca*, kuten kaikilla tieteenaloilla nykyisin, on englanti. Olemme tottuneet puhumaan strike-slip-siirroksista, aksessorisista mineraaleista, geotermisestä gradientista, pluumeista ja laminaatiosta, emmekä ajattele, että sellaiset anglismit kielessämme olisivat vääriin. Eivätkä ne olekaan, tarpeellinen termistö siirtyy väistämättä vähäisin muutoksin tai sellaisenaan käyttämäämme arkikielen. Lisäksi kansainvälisessä yhteisössä keskusteluun osallistuminen vaatii englanninkielisen terminologian tuntemista. Kaikki tämä on väistämätöntä, mutta se jättää varjoonsa toisen, läheisemmän yhteisön: kotimaisen geologian yhteisön. Tuo yhteisö on voimissaan nimenomaan kotimaisilla kielillä.

Asiaan on jo monelta taholta otettu kantaa, muun muassa suomen kielen lautakunnan kannanotossa vuodelta 2018, jota puitiin monelta taholta yliopistoissa ja niiden ulkopuolella. Lautakunnan silloinen puheenjohtaja, professori Jaakko Leino viittasi kielen opetuskäyttöön haastattelussaan Acatiimissä (Paavola 2018): ”Kielen valinta on suhteessa työmäärään vähän kaksiteräinen miekka: voi olla helpompaa käyttää valmista, englanninkielistä terminologiaa kuin keksiä uutta.” Professori on oikeassa, termien kääntäminen ja keksiminen on raskasta työtä. On hyvä, että meilläkin on joukossamme niitä, jotka jaksavat tätä sarkaa puurtaa.

Tämän lehden ensimmäinen artikkeli on hieno esimerkki tästä. Maan kehärakennetta selventävä artikkeli on jo tiedollisissa ansioissaan tärkeä ja tarpeellinen, ja se edistää myös suomen kielen asiaa tieteen ja eritoten geo-

tieteiden kentällä. Se on myös hieno esimerkki yhteistyöstä kentän eri toimijoiden välillä, kotimaisesta tieteellisestä yhteisöstä. Olen tavattoman iloinen, että tällainen arvokas teksti löysi tiensä lehtemme sivuille.

Tässä lehdessä on tieteellisen yhteisön lisäksi kaksi mainiota tulokulmaa kotimaiseen geologiseen yhteisöön: sosiaalinen ja taloudellinen. Nämä eivät ole tietenkään ainoat tavat katsoa kotimaista geologien yhteisöä, mutta ne koskettavat jollain tavalla jokaista meistä, ja ilman toisiaan ne eivät voisi olla olemassa. Tiede palvelee taloutta, talous pitää yllä tiedettä, ja sosiaalinen yhteisö liimaa meidät joukoksi. Mitään näistä ei kuitenkaan olisi olemassa ilman yhteistä kieltä. Olemme leimallisesti suomalaisia geologeja: on tärkeää, että voimme puhua työstämme, opistamme ja intohimostamme kotimaisin kielin. Geologinen seura tekee arvokasta työtä julkaistessaan suomenkielistä lehteämme, ja Geologi julkaisee jatkossakin geologiaa, sen yhteisöjä ja lieveilmiöitä käsitteleviä artikkeleita suomeksi – ja mieluusti myös muilla kotimaisilla kielillä.

SAMPPA MÄKELÄ

Kirjoittaja on Geologin päätoimittaja

Kirjallisuus

Paavola, A.-L., 2018. Kansalliskielten puolustaja. Acatiimi 8. www.acatiimi.fi/8_2018/16.php [13.4.2020]